مۇقەددەس كىتاب

تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىل

توغرىسىدا كىرىش سۆز

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

مۇقەددەس كىتاب ـ تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىل توغرىسىدا كىرىش سۆز

ئەرشتىن نازىل قىلىنغان بۇ كالامنى تونۇشتۇرۇشقا ئىنساننىڭ تىلى دەرۋەقە بەكلا ئاجىزلىق قىلىدۇ.

ئىنسانىيەتنىڭ ھەرقايسى تارىخىي دەۋرلىرىدە پەيلاسوپلار ۋە دانىشمەن دەپ ئاتالغانلار ئۆز ئەقلىگە تايىنىپ كۆزى كۆرگەن ئىشلاردىن پەرەز قىلىپ، چامىسىنىڭ يېتىشىچە ئۆزلىرىنىڭ خىيالىدىكى ياراتقۇچىسى توغرىسىدىكى ھەقىقەتلەر ئۈستىدە ئىزدىنىپ كەلگەن. دۇنيا مىقياسىدىكى كۆتۈپخانىلار ئۇلارنىڭ شۇ تىرىشچانلىقلىرىدىن بارلىققا كەلگەن ئەسەرلەر بىلەن تولدۇرۇلۇپ تۇرماقتا؛ بىراق، ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى رېئاللىققا يۈزلەنگەن بەزى سەمىمىي كىشلەر ئۆزلىرىنىڭ ئوتتۇرىغا قويغان قاراشلىرىدىكى كەمتۈكلۈكنى ئېتىراپ قىلىشىدۇ. بۇ ھەرگىزمۇ ئەجەبلىنەرلىك ئىش ئەمەس؛ بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى، ھەرتەرەپلىمە چەكلىمىگە ئۇچرايدىغان ئىنسان چەكسىز بىر خۇدانى ئۆز ئەقلىگە تايىنىپ پۈتۈنلەي چۈشىنىپ كېتەلمەيدۇ، ئەلۋەتتە! ئەڭ مۇھىمى، گۇناھقا پېتىپ قالغان ئىنسانلار قانداقمۇ پاك-مۇقەددەس ياراتقۇچىسىدىن بىرەر مەلۇماتنى بىلىپ يېتەلىسۇن؟

ئۇنداقتا، ياراتقۇچىمىزنى تونۇشتىن ئۈمىد ئۈزۈشىمىزگە توغرا كېلەمدۇ؟ ياق، ھەرگىز ئۈمىدسىزلىنىشىمىزگە بولمايدۇ. ئەگەر خۇدا ئۆزىنى ئىنسانلارغا ئايان قىلىشنى خالىسا ھەم شۇنداقلا ئۆزىنى ئايان قىلىشتىن خۇشاللىق تاپقان بولسا، ئۇنداقتا ئەھۋال پۈتۈنلەي باشقىچە بولىدۇ، ئەلۋەتتە. خۇداغا مىڭ مەرتەم تەشەككۈر! پەرۋەردىگار خۇدا دەل شۇنداق قىلدى. ئۇ ئۆزىنى سۆز ھەم يازمىلار بىلەن ئىنسانلارغا ئايان قىلىپ، ئىنسانىيەتكە ئۆزى ھەققىدە چۈشەنچە بەردى

تەۋرات يازمىلىرىدا «مەزكۇر كىتابلار دەل مۇشۇنداق مەقسەتتە ئاتا قىلىنغان» دېيىلىدۇ؛ زەبۇر يازمىلىرىدا «مەزكۇر كىتابلار دەل مۇشۇنداق مەقسەتتە ئاتا قىلىنغان»

دېيىلىدۇ؛ ئىنجىل يازمىلىرىدا «مەزكۇر كىتابلار دەل مۇشۇنداق مەقسەتتە ئاتا قىلىنغان» دېيىلىدۇ.

ئىنجىلدا پەرۋەردىگار خۇدانىڭ ئۆز-ئۆزىنى ئايان قىلغانلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرىدىغان ئىككى يەكۈن خاراكتېرلىق بايان تېپىلىدۇ: —

«پۈتكۈل مۇقەددەس يازمىلارنىڭ ھەممىسى خۇدانىڭ روھىنىڭ يوليورۇق-ئىلھامى بىلەن يېزىلغان بولۇپ، ئۇ تەلىم بېرىش، تەنبىھ بېرىش، خاتالىقلارنى تۈزىتىش ۋە كىشىلەرنى ھەققانىيەت يولىغا باشلاشقا پايدىلىقتۇر» («2تىم.» 16:3)

مۇشۇ يەردە «پۈتكۈل مۇقەددەس يازمىلارنىڭ ھەممىسى» دېگەن ئىبارە ئىنجىلدىن ئىلگىرىكى تەۋرات-زەبۇر، شۇنداقلا ئىنجىلنىڭ ئۆزىدىكى ھەربىر سۆز-ئايەتنىڭ خۇدادىن كەلگەنلىكىنى تەكىتلەيدۇ.

«شۇنى ھەممىدىن مۇھىم دەپ بىلىشىڭلار كېرەككى، مۇقەددەس يازمىلاردىكى ھېچقايسى ۋەھيي پەيغەمبەرلەرنىڭ ئۆز چۈشەنچىسى بويىچە يەتكۈزۈلگەن ئەمەس (ياكى «ئۆزلىرى ئويلاپ چىققان ئەمەس»). چۈنكى ھېچقانداق ۋەھيي-بېشارەت ئىنسانلارنىڭ ئىرادىسىدىن كەلگەن ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ مۇقەددەس ئادەملىرى مۇقەددەس روھ تەرىپىدىن يېتەكلىنىپ، ئۇنىڭ تۈرتكىسى بىلەن ئېيتقان سۆز-كالامدۇر» («2پېت.» 1:20-21).

يۇقىرىدا بىز تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىلنى ئەرشتىن نازىل قىلىنغان ياكى ئەرشتىن ئاتا قىلىنغان، دەپ تەكىتلەپ ئۆتتۇق. ئۇنداقتا خۇدا تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىلدىكى سۆزلەرنى پۈتكەن پەيغەمبەرلەرگە ۋە مۇقەددەس بەندىلىرىگە خۇددى ئۇستاز ئۆز شاگىرتلىرىغا «ئاڭلاپ يېزىش» مەشىقى قىلغۇزغاندەك ئوقۇپ بەرگەنمىدۇ؟ ياكى تەۋرات، زەبۇر ۋە ئىنجىلدىكى سۆزلەر بىۋاستە ئاسماندىن تاشلاپ بېرىلگەنمۇ؟

يۇقىرىقى ئايەتلەرگە قارىغاندا، ھەرگىز ئۇنداق ئويلىمايمىز. ئوقۇرمەنلەر «نابى» (پەيغەمبەر) دېگەن سۆزنى بىلىشى مۇمكىن. ئەسلىدە بۇ سۆز ئىبرانىي تىلىدىكى «نابا» دېگەن سۆزدىن كېلىپ چىققان. «نابا» دېگەن سۆز ئەسلىدە: «ئۇرغۇپ چىقىش»، «بولدۇقلاپ چىقىش» دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. مۇقەددەس كىتابتىكى تەلىملەرگە ئاساسەن بىز شۇنداق ئىشىنىمىزكى، خۇدانىڭ سۆزى ئۇنىڭ روھىنىڭ

«يولىيورۇق-ئىلھامى» بىلەن پەيغەمبەرلەرگە يەتكۈزۈلگەن، ئاندىن بۇ سۆزلەر يەنە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىچىدىن «ئۇنىڭ روھىنىڭ يولىيورۇق-ئىلھامى بىلەن» (گرېك تىلىدا «خۇدا نەپەسى بىلەن كىرگۈزۈپ»)ئۇرغۇپ چىققان (گرېك تىلىدا «روھ» ۋە «نەپەس» بىر سۆز).

شۇنداق ئوخشىتىشقا بولىدۇكى، خۇدانىڭ سۆز-كالامى خۇددى مۇزىكىنىڭ سازدىن چىققىنىدەك پەيغەمبەرلەرنىڭ روھ-قەلبلىرىدىن چىققان بولىدۇ. سازنىڭ ئۆزىگە خاس ئالاھىدىلىكى مۇزىكىنىڭ ئاھاڭىغا ياكى خاراكتېرىغا تەسىر يەتكۈزىدۇ؛ لېكىن سازنىڭ ئالاھىدىلىكى ياكى خۇسۇسىيىتى (ئىشەنچلىك ساز بولسىلا) ئۇستا سازچىغا توسالغۇ بولمايدۇ؛ ئۇستا دۇتارچى ئۆزى چېلىشنى خالايدىغان پەدىگە چېلىش ئۈچۈن مەلۇم ئالاھىدىلىكى ياكى خاراكتېرى بار دۇتارنى تاللىۋالىدۇ؛ ئاندىن چېلىش ئۇسلۇبى ياكى ئىستىلىنى سازنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ياكى خاراكتېرىغا ماسلاشتۇرىدۇ. شۇنداق قىلىپ ئۇستا سازچىنىڭ چالغان مۇزىكىسى بەلكىم تېخىمۇ يېقىملىق ھەم تېخىمۇ تەسىرلىك بولىدۇ. شۇنىڭغا ئوخشاش، خۇدامۇ ئۆزىنىڭ «سازلىرى» بولغان پەيغەمبەرلەرنى تاللىۋالىدۇ؛ خۇدانىڭ قولى ئاستىدا پەيغەمبەرلەرنىڭ مىجەز-خاراكتېرى، ھەتتا ئۇلارنىڭ بېشىدىن ئۆتكۈزۈلگەنلىرىمۇ خۇدا ئېيتماقچى بولغان سۆزلەرنى ئالاھىدە يولدا ئىپادىلەشتە ۋاستە بولىدۇ. شۇڭا بىز ھەقىقىي پەيغەمبەرلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئۇلارنىڭ روھ-قەلبىدىن چىققان ھەم خۇدادىن چىققان، دەيمىز. خۇددى روسۇل پاۋلۇسنىڭ ئېيتقىنىدەك: «پۈتكۈل مۇقەددەس يازمىلارنىڭ ھەممىسى خۇدانىڭ روھىنىڭ يولىيورۇق-ئىلھامى بىلەن يېزىلغان». شۇڭا مۇقەددەس يازمىلار خۇدانىڭ ھەممىگە قادىر قولى ۋە ھوقۇقى ئارقىلىق يەتكۈزۈلگەن، شۇنىڭ ئۈچۈن بىز ئۇنىڭ بارلىق سۆزلىرىنى ھەقىقەت ھەم ھەربىر ئەقىل-خۇشى جايىدا بولغان ئادەم تەرىپىدىن ھەقىقەت دەپ قوبۇل قىلىنىشى كېرەك دەپ قارايمىز. خۇدانىڭ مۇقەددەس يازمىلارنى ئاتا قىلىش يولى توغرىسىدا كېيىنچە بىز يەنە كۆپ چۈشەنچىلەرنى بېرىمىز؛ تونۇشتۇرۇش يولىدا مۇشۇنچىلىك يازغىنىمىز ھازىرچە يېتەرلىك بولار.

خۇدانىڭ سۆزلىرىنىڭ يەتكۈزۈلۈشىدە بۇنىڭدىن باشقا يوللارمۇ بولغان، ئەلۋەتتە؛ مەسىلەن، مۇسا پەيغەمبەر سىناي تېغىدا خۇدادىن كەلگەن، پۈتۈش كېرەك

بولغان مۇقەددەس قانۇننى ۋە مۇقەددەس چېدىرنىڭ قۇرۇلۇشى توغرىسىدىكى يوليورۇقلارنى تاپشۇرۇۋالغاندا ئۇ مۇشۇلارنى بىۋاستە ئەرشتىن قوبۇل قىلغان («مىس.» 19-31-بابلار)؛ روسۇل يۇھاننا ئاخىرقى زاماندىكى ئىشلارنى ۋە يېڭى ئاسمان-زېمىننى ئايان قىلغان ۋەھىينى تاپشۇرۇۋالغاندا، بۇ ۋەھىي ئاساسەن ئۇنىڭغا بىۋاستە ئەرشتىن يەتكۈزۈلگەن (ئىنجىل «ۋەھىي» كىتاب).

ئوقۇرمەنلەرنىڭ بەزىلىرىگە سەل ھەيران قالارلىق بولۇشى مۇمكىنكى، تەۋرات ۋە ئىنجىل بىرلا مۇئەللىپ تەرىپىدىن كۆپ قىسىملىق بولۇپ پۈتۈلگەن كىتاب بولماستىن، بەلكى قىرىقتىن ئارتۇق مۇئەللىپ تەرىپىدىن پۈتۈلگەن كۆپ قىسىملىق بىر كىتابتۇر. تەۋراتنىڭ ئاۋۋالقى بەش قىسمى دەرۋەقە مۇسا پەيغەمبەر تەرىپىدىن پۈتۈلگەن. بۇ بەش قىسمىنىڭ بىرىنچىسى، يەنى «يارىتىلىش» دېگەن قىسىم خۇدانىڭ ئالەمنى يارىتىش جەريانىنىڭ خاتىرىسى ۋە ئىنسانىيەتنىڭ ئادەمئاتىمىزدىن تارتىپ ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگىچە بولغان روھىي تارىخىنىڭ خاتىرىسىدۇر. مۇسا پەيغەمبەر بۇ كىتابنى خۇدانىڭ يوليورۇقى بىلەن پۈتكەن، دەپ ئىشىنىمىز؛ ئەمما ئۇ «يارىتىلىش»نى يېزىشتا پەقەت خۇدانىڭ روھىنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئۆزىدىن ئىلگىرى مەۋجۇت بولغان، ئىبراھىمنىڭ جەمەتىدە ساقلىنىپ كەلگەن بىرنەچچە ئاغزاكى ياكى پۈتۈكلۈك تارىخلارنى توپلاپ خاتىرىلىگەن تارىخشۇناسنىڭ رولىنى ئۆتىگەنىدى. بۇ كىتابنى مۇسا مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 1475-1400-يىللاردا پۈتكەن، دەپ قارايمىز. تەۋراتتىكى يەنە بىر كىتابنى، يەنى «ئايۇپ پەيغەمبەر» دېگەن كىتاب بۇنىڭدىن تېخىمۇ بۇرۇن پۈتۈلگەن بولۇشى مۇمكىن دەپ قارايمىز.

ئىبراھىمدىن يەھۇدىي خەلقى، يەنى «ئىسرائىل» كېلىپ چىققان. مۇسانىڭ ئىسرائىل ئىچىدىكى يېتەكچىلىكى ۋە پەيغەمبەرلىكىدىن كېيىن، خۇدا يەھۇدىي خەلقىنىڭ ھەربىر دەۋرى ئۈچۈن دېگۈدەك پەيغەمبەرلەرنى تەيىنلەپ تۇردى؛ ئۇلار خەلققە خۇدانىڭ پاك-مۇقەددەسلىكى، ۋەدىلىرى ۋە يوللىرىنى ئەسلەتتى ھەم بەزىلىرى ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەر يەتكۈزگەن خەۋەرلەرگە كۆپرەك يېڭى ۋەھىيلەرنى يۈكلەيتتى. بېشارەتلەردىن باشقا تەۋراتتىكى بەزى كىتابلارنى تارىخىي خاتىرىلەر ۋە بەزىلىرىنى ئىبادەت قوللانمىسى ياكى ئىبادەت نەزمىلىرى دېيىشكە بولىدۇ. تەۋراتتا جەمئىي بولۇپ 39 كىتاب بار (يەھۇدىي خەلقى ئادەتتە بۇلاردىن بەزىلىرىنى بىرلەشتۈرۈپ 22 كىتاب قىلىدۇ). بۇلارنىڭ مۇئەللىپلىرى ئاز دېگەندىمۇ

بەلكىم 32 ئادەم بولۇپ، ئۇلارنىڭ يېزىلغان ۋاقىتلىرى بەلكىم مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 1600-يىلىدىن مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 396-يىلىغىچە سوزۇلغان بولۇشى مۇمكىن. كىتابلارنىڭ مۇئەللىپلىرى خان جەمەتىدىكىلەردىن تارتىپ دېهقانلارغىچە بولغان ھەر تەبىقە ۋە ھەر دەرىجىلىك مائارىپ تەربىيىسى كۆرگەن ئادەملەر ئىدى. گەرچە ئارقا كۆرۈنۈشى شۇنداق ھەر تەرەپلىمىلىك بولسىمۇ، تەۋرات جۈملىدىن زەبۇردىكى خەۋەرلەر ئىنجىلدىكى خەۋەر بىلەن قوشۇلۇپ ئايرىلماس مۇكەممەل بولغان بىر پۈتۈنلۈكتىن ئىبارەتتۇر.

ئۇنداقتا تەۋراتتا زادى قانداق ئىشلار خاتىرىلىنىدۇ؟

بۇ توغرىسىدا بىز ئوقۇرمەنلەر ئۈچۈن تۆۋەندىكى ئاددىي ھەم ئىخچام يەكۈننى بېرىمىز: -

(1) خۇدانىڭ ئالەمنى يارىتىشى، شۇنداقلا بۇنىڭدىكى مۇددىئا-مەقسىتى، بولۇپمۇ ئىنسانغا بولغان مۇددىئا-مەقسىتى خاتىرىلەنگەن؛

(2) خۇدانىڭ ئىنسان بىلەن ئەسلىدىكى يېقىن مۇناسىۋىتى خاتىرىلەنگەن؛

(3) ئۇشبۇ مۇناسىۋەتنىڭ ئىنساننىڭ گۇناھ سادىر قىلغىنى تۈپەيلىدىن بۇزۇلغانلىقى خاتىرىلەنگەن؛

(4) خۇدانىڭ ئىنساننىڭ گۇناھى ۋەجىدىن چۈشىدىغان بالايىئاپەتلەر توغرۇلۇق ۋەھيىسى ۋە ئىنسانىيەتنى ئۆزىگە يېقىن مۇناسىۋەتكە قايتىدىن كەلتۈرۈش توغرۇلۇق ۋەدىسى خاتىرىلەنگەن؛

(5) خۇدا ئاگاھ-بېشارەت قىلغىنىدەك، ئىنساننىڭ گۇناھى ۋەجىدىن چۈشىدىغان «تەربىيىلىك جازا» بولغان ئاپەتلەر (مەسىلەن، نۇھ پەيغەمبەر دەۋرىدىكى توپان، «بابىل مۇنارى» قاتارلىق ۋەقەلەر) خاتىرىلەنگەن؛

(6) خۇدانىڭ ئىنسانىيەتنى ئۆزىگە يېقىن مۇناسىۋەتكە قايتىدىن كەلتۈرۈش توغرۇلۇق ۋەدىسى ئىبراھىمنى ئۆزىگە چاقىرىشى بىلەن باشلىنىدۇ. ئۇ ئىبراھىمغا: «سەن ئارقىلىق يەر يۈزىدىكى بارلىق ئائىلە-قەبىلىلەرگە بەخت ئاتا قىلىنىدۇ» دەپ ۋەدە قىلىدۇ («يار.» 3:12). كېيىن، بۇ ۋەدىنىڭ ئىبراھىمدىن چىققان ئەلگە، يەنى يەھۇدىي خەلقىگە قالدۇرۇلغانلىقى خاتىرىلەنگەن.

خۇدا «ئۇلار ئارقىلىق يەر يۈزىدىكى بارلىق ئائىلە-قەبىلىلەرگە بەخت ئاتا قىلىنىدۇ» دەپ ۋەدە قىلغان؛ شۇنداق ئىكەن، ئۇ يەھۇدىي خەلقى ئارقىلىق بىز («يەر يۈزىدىكى ئەللەر»)گە «بەخت يەتكۈزىدىغان» قانداق ئىشلارنى قىلدى؟ بىز يەھۇدىيلارنىڭ تارىخىغا نەزەر سالىدىغان بولساق مۇنداق خۇلاسىگە كېلەلەيمىز: —

(1) خۇدا يەھۇدىي خەلقىگە ئۆزىنىڭ مۇتلەق ھەققانىيلىقىنى ۋە پاك-مۇقەددەسلىكىنى ئايان قىلدى. بۇلار خۇدا ئۇلارغا تاپىلىغان بارلىق قانۇن-بەلگىلىمىلەردە مۇجەسسەملەشكەن. باشقا ئەللەرمۇ بۇ قانۇنلار ئارقىلىق خۇدانىڭ تەبىئىتىدىن ئازراق بولسىمۇ چۈشەنچىگە ئىگە بولالىغان.

(2) يەھۇدىي خەلقى مۇسا پەيغەمبەر ئارقىلىق چۈشۈرۈلگەن بۇ پۈتكۈل قانۇن-تۈزۈملەرگە ئەمەل قىلىشقا تىرىشىپ-تىرمىشىپ ئىنتىلىشلىرى داۋامىدا ئۆزلىرىنىڭ گۇناھكار تەبىئىتىنىڭ ئاسارىتىگە ئەسىر بولۇپ قالغانلىقىنى بىلىپ يەتكەن.

(3) بۇنداق قاتتىق ساۋاقنى بىلگەندىن كېيىن، ئىسرائىلدا ئۆز گۇناھلىق تەبىئىتىنى ئوبدان بىلگەن، خۇداغا سادىق بولغان بىر «قالدىسى» پەيدا بولدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ بىر قۇتقۇزغۇچىغا بولغان قەتئىي موھتاجلىقىنى تونۇپ يەتكەن؛ قۇتقۇزغۇچى دۇنياغا كەلگەندە ئۇلار ئۇنى قوبۇل قىلىشقا تەييار ئىدى.

(«خۇدانىڭ قالدىسى»دىن باشقىلار بولسا ئۆزىنىڭ قايتا-قايتا ئۆتكۈزگەن سەۋەنلىكلىرىگە كۆزىنى يۇمۇپ، ئۆزلىرىنى باشقا ئەللەر بىلەن سېلىشتۇرۇپ: «ھەرھالدا، بىز بۇ «بۇتپەرەس كاپىرلار»دىن ياخشىمىز» دېيىشتى. بىراق خۇدا ئۇلارنىڭ قەلبىگە قاراپ ئۇلارنى ئەمەلىيەتتە كاپىرلاردىن بەتتەر دەپ بىلدى).

(4) كۆپ پەيغەمبەرلەرنىڭ ھاياتى ۋە سۆزلىرى خاتىرىلەنگەن تەۋرات-زەبۇردا، ھەرقايسى دەۋرلەردە ياشىغان كۆپلىگەن پەيغەمبەرلەرنىڭ بايانلىرى ئارقىلىق خۇدا كەلگۈسىدە بىر قۇتقۇزغۇچى، يەنى مەسىھنى ئەۋەتىدىغانلىقىنى ئىنسانلارغا ئۇقتۇردى. مەسىھ كەلگەندە ئۇ: (ئا) ئۆز ئازاب-ئوقۇبەتلىرى بىلەن شەيتاننى مەغلۇپ قىلىدۇ؛ (ئە) ئاۋۋال ئىسرائىلغا، ئاندىن بارلىق باشقا ئەللەرگە گۇناھلارنىڭ كەچۈرۈمىنى ئېلىپ كېلىدۇ؛ (ب) نىجات، يەنى يېڭى (مەڭگۈلۈك) ھاياتنى ئېلىپ كېلىدۇ؛ باشقىچە ئېيتقاندا ئۇ خۇدانىڭ ئىنساندا بولغان ئەسلىدىكى مەقستى، يەنى «ئىنسان ئوبرازىمىز ۋە سۈرىتىمىز بولسۇن» دېگەن مەقستىنى ئاخىردا ئەمەلگە ئاشۇرىدۇ («يار.» 26:1).

(5) ئاخىرىدا ئىسرائىل خەلقى ئارقىلىق قۇتقۇزغۇچى-مەسىھ پاك قىز مەريەمدىن تۇغۇلۇپ، دۇنياغا كەلدى. ئۇ دەل «بارلىق ئەللەرگە ئاتا قىلىنغان بەخت»تۇر.

يۇقىرىقىدىكى بۇ بەش باسقۇچنى يەنە خۇدانىڭ پادىشاھلىقىنىڭ ئالدى بىلەن شەيتانىنىڭ، ئاندىن ئىنسانىنىڭ گۇناھقا تېيىلىپ چۈشۈش سەۋەبىدىن بۇزۇلغان ئالەمگە قەدەممۇقەدەم «بۆسۈپ كىرىش» جەريانى دەپ سۈپەتلىسەكمۇ بولىدۇ.

يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان بىرىنچى، ئىككىنچى، ئۈچىنچى ۋە تۆتىنچى بەخت-بەرىكەت يەتكۈزىدىغان باسقۇچلار تەۋراتنىڭ ئاساسىي مەزمۇنىدۇر. «تەۋرات» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى «يوليورۇق»، «ھىدايەت» دېگەنلىك بولۇپ - ئۇ پەقەت خۇدانىڭ ئەمرىلا ئەمەس، بەلكى ئىنسانلارغا ئۇلارنىڭ خۇداغا قەتئىي موھتاجلىقى توغرۇلۇق تەلىم-تەربىيە بېرىپ، خۇدا بىلەن ياراشتۇرۇش يولىنى، يەنى نىجاتنى ئايان قىلىدىغان كىتابتۇر. ئىنجىلنىڭ ئاساسىي خەۋىرى بولسا خۇدانىڭ نىجاتنى ئېلىپ كەلگەن مەسىھنىڭ دۇنياغا كېلىشى، ئەلۋەتتە؛ شۇڭا تەۋرات ۋە ئىنجىلنىڭ بىر-بىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى «تەن بىلەن باش»نىڭ مۇناسىۋىتىدۇر - ئايرىلماس بىر پۈتۈنلۈكنىڭ ئىككى قىسمىدۇر.

تەرجىمە پرىنسىپلىرى

تەۋراتنىڭ زور كۆپ قىسمى ئىبرانىي تىلىدا، ئاز بىر قىسمى ئارامىي تىلىدا يېزىلغان، ئىنجىل قەدىمكى گرېك تىلى (يۇنان تىلى)دا يېزىلغان. بىز تەۋراتنىڭ ھەربىر قىسمىنى تەرجىمە قىلغىنىمىزدا ئۇنىڭغا مۇناسىۋەتلىك ئىبرانىيشۇناسلارنىڭ (ئىنگلىز تىلىدا يېزىلغان) ئەسەرلىرىنى ئوقۇپ پايدىلاندۇق؛ ئاندىن بىرنەچچە خىل ئىنگلىز تىلىدىكى تەرجىمىلەردىن، خەنزۇ تىلىدىكى «خېخېبەن»، «شىنيىبەن» ۋە «لۈجېنجۇڭ» قاتارلىق تەرجىمە نۇسخىلىرىدىن ۋە رۇس تىلىدىكى «سىنودال» تەرجىمىسىدىن پايدىلاندۇق. ھەممىدە بىز مەھمەت شۈكرىنىڭ قەشقەردە 1910-1950-يىللىرىدا ئىشلىگەن ئۇيغۇر تىلىدىكى تەرجىمىسى ۋە شۇنداقلا «ھازىرقى زامان ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى»دىن (توردا «Injil.net»دە تېپىلىدىغان قىسىملىرىدىن) كۆپ پايدىلاندۇق.

ئىنجىلنى تەرجىمە قىلىش خىزمىتىمىزدە يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان ماتېرىياللاردىن باشقا بىز گرېك تىلىدىكى تېكىستلەرنى بىۋاستە كۆرۈپ ئىشلىدۇق ۋە شۇنىڭدەك قەدىمكى گرېك تىلىنى تەتقىق قىلغان نۇرغۇن ئىنجىلشۇناسلارنىڭ ئەسەرلىرىدىن پايدىلىنىپ تۇرۇپ ئىشلىدۇق.

قولىڭىزدىكى بۇ تەرجىمە نۇسخىسىدا بىزنىڭ كۆزلىگەن نىشان-مەقسىتىمىز شۇكى، كۆپچىلىكىمىزنىڭ يېتىشچە ئوقۇرمەنلەرگە ئەسلىدىكى ئىبرانىيچە ۋە گرېكچە تېكىستلەرنى ئەينەن ئىپادىلەيدىغان شەكىل ۋە سۆز-ئىبارىلەرنى قوللىنىشقا تىرىشتۇق. ئۇشبۇ خىزمەتنى خۇدا ئالدىدا تىترەپ-قورققان ھالدا، ئۇنىڭدىن: «بىزگە ئۆز سۆز-كالامىڭنى سادىقلىق بىلەن ئىپادىلەش قابىلىيىتىنى ئاتا قىلغايسەن» دەپ ئۆتۈنۈپ ئىشلىدۇق. بىزگە ياردەم بەرگەن بىر ئىبرانىيشۇناسنىڭ: «مۇقەددەس كىتابنى تەرجىمە قىلغۇچى چوقۇم ئەسلي تېكىستنىڭ قۇلى بولۇشى كېرەك» دېگەن ھېكمەتلىك سۆزنى پرىنسىپ قىلدۇق. ئىبراني تىلىدىكى ياكى گرېك تىلىدىكى مەلۇم بىر سۆز-ئىبارە ۋە ئىدىئومنىڭ ئۇيغۇر تىلىدا ئۇدۇل كېلىدىغانلىرى بولسا، بىز شۇنى تەرجىمىمىزدە ئىشلەتتۇق، ئەلۋەتتە؛ قايسى يەردە ئىبراني تىلىدا ياكى گرېك تىلىدا مەلۇم بىر سۆز-ئىبارە ۋە ئىدىئومنى سۆزمۇسۆز تەرجىمە قىلغان بولساق ئوقۇرمەنلەرگە مۇجمەللىك، ئىككى بىسلىق ياكى خاتا تەسىر يەتكۈزۈش ئېھتىماللىقى بولغاندا، بىز مەنىسى ئۇنىڭغا ئەڭ يېقىن ئىبارىنى ئىشلىتىشكە تىرىشتۇق ۋە كۆپ يەرلەردە ئەسلىدىكى ئىبارىنى ئىزاھاتلىرىمىزدا كۆرسەتتۇق.

بەزى ئايەتلەرنىڭ تەرجىمىمىزدە كۆرسىتىلگىنىدىن يەنە باشقا خىل چۈشەندۈرۈشلىرى بولسا، ئۇلارنى ئىزاھاتلىرىمىزدىمۇ كۆرسىتىشكە تىرىشتۇق ۋە بەزىدە بىز تاللىغان تەرجىمىنىڭ سەۋەبلىرىنى كۆرسەتتۇق.

تەۋرات ۋە ئىنجىلنىڭ بارلىق قىسىملىرىدا كىتابنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشىنى تونۇشتۇرىدىغان «كىرىش سۆز» بار، ۋە ئاخىرىدا چۈشىنىش تەس بولغان ئايەتلەر شەرھلىنىدىغان ياكى بەزى مۇھىم نۇقتىلار تەكىتلەپ كۆرسىتىلىدىغان «قوشۇمچە سۆز»لەرنى كىرگۈزدۇق.

مۇقەددەس كىتابنى ئۆگىنىش ۋە چۈشىنىشتىكى ئەڭ ياخشى قورال دەل مۇقەددەس كىتابنىڭ ئۆزىدۇر؛ ئۇ ئوقۇلغانسېرى ئۆز-ئۆزىگە شەرھ بېرىپ چۈشەنچىمىزنى ئاشۇرۇپ بارىدۇ. شۇ ۋەجىدىن بىز ئىزاھاتلىرىمىزدىمۇ مەزكۇر

ئايەت بىلەن يېقىن مۇناسىۋەتلىك بولغان باشقا ئايەتلەرنىڭ قەيەردە كۆرۈلگەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتتۇق.

تەرجىمە جەريانىدا ھەممىگە قادىر بولغۇچىنىڭ بىزگە ئاتا قىلغان كۈچ-مەدىتى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ساناقسىز رەھمەتلەرنى ئېيتىمىز، شۇنداقلا ئۇنىڭدىن بىزگە مەدەت بەرگەندەك ئوقۇرمەنلەرگىمۇ ئۆز سۆز-كالامىنى چۈشىنىشىگە مەدەت بېرىشىنى چىن كۆڭلىمىزدىن ئۈمىد قىلىمىز.

بىزنىڭ بۇ تەرجىمىمىزنى «www.mukeddeskalam.com»تىن چۈشۈرۈشكە بولىدۇ ۋە شۇ تور بەتتىن مۇناسىۋەتلىك باشقا ماتېرىياللارمۇ ئوقۇرمەنلەرگە تەمىنلىنىدۇ. مانا بۇ جايدا بىز ئوقۇرمەنلەرنىڭ سوئاللىرى ياكى پىكىرلىرىنى قارشى ئالىمىز ۋە ئىمكانىيىتىمىز بارىچە سىلەرگە جاۋاب بېرىمىز.

ئەسلىي تېكىستلەر

ئوقۇرمەنلەر: «تەۋراتنىڭ ئەسلىي قول يازمىسى نەدە؟»، «ئىنجىلنىڭ ئەسلىي قول يازمىسى نەدە؟»، «سىلەر نېمىنى ئاساس قىلىپ تەرجىمە قىلدىڭلار؟» دېگەن سوئالنى قويۇشى مۇمكىن. بۇ ئەلۋەتتە ئىنتايىن ئاقىلانىلىك بىلەن قويۇلغان سوئالدۇر.

بۇ سوئالغا بېرىدىغان جاۋابىمىز شۇكى، بىز بۇ ئىزدىنىشنى ئوقۇرمەنلىرىمىزگە ھاۋالە قىلىمىز. ئىشىنىمىزكى، قەدىرلىك ئوقۇرمەنلىرىمىز تۆۋەندىكى ئاددىي خەۋەرنى كۈتۈپخانىلاردىن ياكى «ئىنتېرنېت»تىن تەكشۈرۈپ تاپالايدۇ: -

(1) تەۋراتنىڭ ياكى ئىنجىلنىڭ ئەسلىدىكى قول يازمىلىرىنىڭ ھېچقايسىسى بۈگۈنگە قەدەر تېپىلغىنى يوق.

(2) ھالبۇكى، تەۋراتنىڭ ھەرقايسى قىسىملىرىنىڭ خېلى كۆپ ئىنتايىن قەدىمكى كۆچۈرمە نۇسخىلىرى ۋە شۇنىڭدەك ئىنجىلنىڭ ھەرقايسى قىسىملىرىنىڭ ئىنتايىن كۆپ قەدىمكى كۆچۈرمە نۇسخىلىرى مەۋجۇت.

(3) تەۋرات قىسىملىرىنىڭ كۆچۈرمىلىرىنىڭ بىر-بىرى بىلەن سېلىشتۇرۇلۇشىدىن يەھۇدىي خەلقىنىڭ مۇقەددەس كالاملارنى «كۆچۈرۈش خىزمىتى»دىكى سادىقلىقى ۋە ئەستايىدىللىقى ئېنىق كۆرۈلىدۇ. ئۇلار مۇقەددەس كالاملارنى كۆچۈرۈش خىزمىتى

جەھەتتە داڭ چىقارغان. بۇ ھەقىقەتنى ئوچۇق ئىسپاتلايدىغان تۆۋەندىكى پاكىتلارغا قاراپ باقايلى: -

(ئا) مىلادىيەدىن كېيىنكى 1930-يىلغىچە «تەۋراتتىكى ئەڭ قەدىمكى كۆچۈرمىلەر» دەپ قارالغان يازمىلارنىڭ يېزىلغان ۋاقتى ئالىملارنىڭ پەرزىچە مىلادىيەدىن كېيىنكى 800-يىللار ئىدى (بۇ كۆچۈرۈلمىلەر «ماسورىت تېكىستلىرى» دېيىلىدۇ). 1930-يىللاردا ئىئوردانىيەدە، «ئۆلۈك دېڭىز»غا يېقىن ئۆڭكۈرلەردىن ناھايىتى كۆپ قەدىمكى ئورام يازمىلار تېپىلغان. ئارخېئولوگلارنىڭ تەكشۈرۈپ ئىسپاتلىشىچە بۇ يازمىلارنىڭ يېزىلغان ۋاقتى ئاز دېگەندىمۇ مىلادىيەدىن ئىلگىرىكى 2-ئەسىرگە ياكى 3-ئەسىرگە توغرا كېلىدۇ. بۇ ئورام يازمىلار «ئەستەر» قىسمىدىن باشقا، تەۋراتنىڭ بارلىق قىسىملىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ ئورام يازمىلارنى 1000 يىلدىن كېيىنكى «ماسورىت تېكىستلىرى» بىلەن سېلىشتۇرغاندا بايقالغان پەرقلەر زەررىچىلىك دېگىلى بولىدۇ. شۇڭا قولىمىزدىكى تەۋراتنىڭ كۆچۈرۈلمىلىرى مۇتلەق ئىشەنچلىك، دەپ ئىسپاتلىنىدۇ.

يەھۇدىي خەلقى ئەسىرمۇ-ئەسىر تەۋراتتىكى يازمىلارنى تولىمۇ قەدىرلەپ كەلگەن. ئۇلار تەۋراتنىڭ قىسىملىرىنى كۆچۈرۈش خىزمىتىنى ئىنتايىن مۇھىم دەپ قارىغاچقا، مەلۇم كۆچۈرمىنىڭ توغرىلىقىنى تەكشۈرۈشتە ھەرخىل تەكشۈرۈش يوللىرىنى ئىجاد قىلغان. بۇ تەكشۈرۈش يوللىرىدىن بىرى «ھەرپلەرنى ساناش» بولۇپ، مەلۇم يېڭى كۆچۈرۈلمىنىڭ ھەرپ سانى بىرسى ئارتۇق ياكى كەم بولسا، ياكى پۈتۈن كۆچۈرۈلمىنىڭ «دەل ئوتتۇرىسىدىكى» ھەرپ توغرا بولمىسا ئۇلار كۆچۈرمىنى شۇ ھامان يىرتىپ تاشلايتتى ۋە يېڭىۋاشتىن كۆچۈرۈشنى باشلايتتى (ھازىرقى مەتبۇئات بۇنداق قەلەم بىلەن كۆچۈرۈشنى كېرەكسىز قىلدى، ئەلۋەتتە، بەزى يەھۇدىيلار چىرايلىق كۆركەم بولسۇن دەپ تېخىچە ھۆسنە خەت بىلەن كۆچۈرۈۋاتىدۇ).

(4) ئىنجىلنىڭ قەدىمكى كۆچۈرۈلمىلىرى ناھايىتى كۆپ (دۇنيانىڭ كۆپ يەرلىرىدىن تېپىلغان 8000دىن ئارتۇق كۆچۈرمە نۇسخىسى بار). بۇلارنىڭ ئەڭ قەدىمكىلىرى مىلادىيەدىن كېيىنكى 2-ئەسىردە ياكى ھەتتا 1-ئەسىردە يېزىلغان. ئۇلارنىڭ كۆپ قىسمى بىر-بىرىگە سېلىشتۇرۇلغاندا پەرقلىرىنىڭ يەنىلا ئىنتايىن ئازلىقى بايقىلىدۇ. بىز تەرجىمىمىزدە يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان نۇرغۇن تېكىستلەردىن تاللانغان «كۆپ كۆچۈرمىلەردىن تاللانما» دېگەن تېكىستنى ئاساس قىلدۇق.

ئىزاھاتىمىزدا قەدىمكى كۆچۈرۈلمىلەردە ئەھمىيىتى بار بولغان پەرقلەر بولسا بىز شۇنى كۆرسىتىشكە تىرىشتۇق. ئەمما شۇنداق پەرقلەر ھېچيەردە ئىنجىلدىكى مۇھىم تەلىملەرگە ھېچقانداق تەسىر كۆرسەتمەيدۇ.

پەرۋەردىگار خۇدا ھەممىگە قادىردۇر. شۇڭلاشقا، ئۇنىڭ مۇقەددەس سۆز-كالامىغا ئىشىنىشنى ۋە ئەستايىدىللىق بىلەن ئەگىشىپ مېڭىشنى خالايدىغانلار ئۈچۈن، پەرۋەردىگارنىڭ ئۇنى تولۇق، مۇكەممەل ساقلاشقا قادىر ئىكەنلىكىگە مۇتلەق ئىشىنىمىز.

«قەدىمكى كۆچۈرۈلمىلەر»نىڭ فوتو نۇسخىلىرىنىمۇ كۆرۈڭ.

ئىزاھات: يەنە ئوقۇرمەنلەرگە ئەسكەرتمەكچىمىزكى، تېكىست ئىچىدە كۆرۈلگەن بارلىق كىرىش سۆزلەر، ماۋزۇلار، باش قۇرلار، ئىزاھاتلار ۋە قوشۇمچە سۆزلەر ئوقۇرمەنلەرگە ياردىمى بولسۇن ئۈچۈن تەرجىمان تەرىپىدىن بېرىلدى. ئۇلار مۇقەددەس كىتابنىڭ ئەسلىي تېكىست-ئايەتلىرىنىڭ بىر قىسمى ئەمەس.

يەنە كۆرسەتمەكچىمىزكى،تەۋرات-ئىنجىلدىكى «باب»لار ۋە «ئايەتلەر»نىڭ «تەرتىپ رەقەملىرى» ئوقۇرمەنلەرگە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن كۆچۈرگۈچىلەر تەرىپىدىن قوشۇلغان بولۇپ،ئۇلار ئەسلىي تېكىستنىڭ بىر قىسمى ئەمەس ئىدى. ئەسلىي تېكىستلەردە پەقەت «زەبۇر»دىلا كۈيلەرنىڭ ئەسلى «تەرتىپ رەقەملىرى» بولغان.

ئەينى تېكىستكە يەنە سۆز قوشقان بولساق بىز بۇ سۆزلەرنى مۇشۇ رەڭدە بېرىمىز.

ئىزاھات: - مۇشۇ تەرجىمىمىزدە مەلۇم كىتابنىڭ YY-باب، XX-ئايەت «XX:YY» دەپ ئىپادىلەندى؛ مەسىلەن، «يار.» 23:49 بولسا تەۋرات، «يارىتىلىش»، 49-باب، 23-ئايەتنى كۆرسىتىدۇ.